
ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΠΡΟΛΟΓΟΣ	11
ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΑ	13
ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α΄: Ο ΠΟΝΟΣ ΤΩΝ ΚΑΡΚΙΝΟΠΑΘΩΝ ΚΑΙ Η ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΤΟΥ	
1 Εισαγωγή στην αντιμετώπιση του καρκινικού πόνου	17
1.1 Ορισμός του καθολικού πόνου (Suffering) των καρκινοπαθών	17
1.2 Συχνότητα του καρκινικού πόνου	19
1.3 Σκοπός της αντιμετώπισης του καρκινικού πόνου	20
1.4 Στρατηγικές για αποτελεσματική αντιμετώπιση	20
1.5 Συνέπειες της αλλεπίδρασης του πόνου και των υπό- λοιπων συνιστωσών του καθολικού πόνου	21
2 Ορισμός του πόνου	22
2.1 Γενικός ορισμός του πόνου	22
2.2 Κλινικός ορισμός του πόνου	22
3 Ταξινόμηση του πόνου	23
3.1 Με βάση τη χρονική διάρκεια	23
3.1.1 Οξύς πόνος	23
3.1.2 Χρόνιος πόνος	24
3.1.3 Σημείο διάκρισης μεταξύ οξέος και χρόνιου πόνου	26
3.1.4 Παραξυσμικός πόνος	26
3.2 Με βάση την παθοφυσιολογία και τον εντοπισμό	26
3.2.1 Αλγαισθητικός σωματικός, σπλαχνικός ή χολικός πόνος	26

3.2.2	Νευροπαθητικός πόνος	27
3.2.3	Ψυχογενής πόνος	28
3.3	Με βάση την αιτιολογία	28
3.3.1	Πόνος εξαιτίας του καρκίνου	28
3.3.2	Πόνος εξαιτίας της θεραπείας του καρκίνου ...	29
3.3.3	Πόνος εξαιτίας της εξασθένησης του οργανισμού των ασθενών	30
3.3.4	Πόνος άσχετος με τον καρκίνο, τη θεραπεία του ή την εξασθένηση του οργανισμού των ασθενών	31
4	Νευροφυσιολογία του πόνου	32
4.1	Αλγαισθητικοί νευρώνες πρώτης τάξης	33
4.2	Αλγαισθητικοί νευρώνες δεύτερης τάξης	34
4.3	Αλγαισθητικοί νευρώνες τρίτης τάξης	36
4.4	Ενδογενείς ρυθμιστικοί μηχανισμοί του πόνου	36
4.4.1	Ενδογενής μηχανισμός καταστολής της αίσθησης του πόνου	37
4.4.2	Ενδογενής μηχανισμός ενίσχυσης της αίσθησης του πόνου	38
4.5	Συμπεράσματα	41
5	Προϋποθέσεις για την αποτελεσματική αντιμετώπιση του καρκινικού πόνου	42
5.1	Οι αιτίες για την ανεπαρκή αντιμετώπιση του καρκινικού πόνου	43
5.2	Φαρμακευτική αντιμετώπιση του καρκινικού πόνου ..	47
5.3	Αλγόριθμος του Π.Ο.Υ για τη φαρμακευτική αντιμετώπιση του καρκινικού πόνου	48
5.3.1	Τα επικουρικά αναλγητικά φάρμακα	50
5.3.2	Τα μη οπιοειδή φάρμακα της πρώτης αναλγητικής κλίμακας	51
5.3.3	Τα ασθενή οπιοειδή αναλγητικά φάρμακα	55
5.3.4	Τα ισχυρά οπιοειδή αναλγητικά φάρμακα	56
6	Κανόνες χορήγησης μορφίνης	57
6.1	Τρόπος μετάβασης από ένα οπιοειδές αναλγητικό φάρμακο σε άλλο	57
6.2	Πρακτικό παράδειγμα	58

6.3	Διαδερμικά χορηγούμενα οπιοειδή	59
7	Αντιμετώπιση του παροξυσμικού καρκινικού πόνου	60
8	Τοπική αναισθητική, νευρολυτική, νευροχειρουργική και χειρουργική διαδικασία στην αντιμετώπιση του καρκινικού πόνου.....	63
8.1.1	Τοπικά αναισθητικά	64
8.1.2	Διήθηση με τοπικό αναισθητικό	65
8.1.3	Περιφερικός αποκλεισμός νεύρων	66
8.1.4	Κεντρικός αποκλεισμός νεύρων	67
8.1.5	Αποκλεισμός αυτόνομων νεύρων	68
8.2	Νευρολυτικοί αποκλεισμοί	68
8.3	Νευροχειρουργικές επεμβάσεις στην αντιμετώπιση του καρκινικού πόνου	69
8.4	Χειρουργικές επεμβάσεις στην αντιμετώπιση του καρκινικού πόνου	70
9	Φυσικοθεραπεία και φυσιοθεραπεία στην αντιμετώπιση του καρκινικού πόνου	71
9.1	Εφαρμογή θερμότητας	71
9.2	Εφαρμογή ψύχους	72
9.3	Εφαρμογή ηλεκτρικού ερεθίσματος	72
9.3.1	Διαδερμικός ηλεκτρικός ερεθισμός (TENS) ...	72
9.3.2	Ηλεκτρικός ερεθισμός του κεντρικού νευρικού συστήματος	73
9.4	Εφαρμογή ανταγωνιστικού ερεθίσματος	73
9.5	Βελονισμός	74
9.6	Φυσιοθεραπείες	75
9.6.1	Μασάζ	75
9.6.2	Σωματική θεραπευτική άσκηση	76
9.6.3	Χειροπρακτική	76
9.6.4	Συσκευές ανόρθωσης του σώματος	76
9.6.5	Βοηθήματα κίνησης	76
9.6.6	Ακινησία	77
9.6.7	Υδροθεραπεία	77

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β': ΑΛΛΕΣ ΣΥΝΙΣΤΩΣΕΣ ΤΟΥ ΚΑΘΟΛΙΚΟΥ ΠΟΝΟΥ ΤΩΝ ΚΑΡΚΙΝΟΠΑΘΩΝ ΚΑΙ ΘΕΡΑΠΕΥΤΙΚΗ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ

10 Ψυχολογικές και ψυχο-κοινωνικές συνιστώσες του καρκινικού πόνου	81
10.1 Ψυχολογικές συνιστώσες	81
10.2 Θεωρητική βάση της θεραπευτικής παρέμβασης ...	82
10.3 Ψυχολογική παρέμβαση για την αντιμετώπιση του πόνου	84
10.3.1 Θεραπεία χαλάρωσης	84
10.3.2 Βιοανάδραση και ύπνωση	84
10.3.3 Απόσπαση προσοχής από τον πόνο	85
10.4 Κατάθλιψη	85
10.4.1 Φυσιολογική αντιδραστική κατάθλιψη	86
10.4.2 Μη φυσιολογική αντιδραστική κατάθλιψη ...	87
10.4.3 Μείζων ή ενδογενής κατάθλιψη	87
10.4.4 Οργανική εγκεφαλική διαταραχή	87
10.4.5 Θεραπεία της κατάθλιψης	87
10.5 Αγχώδης διαταραχή	89
10.5.1 Φυσιολογική αγχώδης αντίδραση	90
10.5.2 Μη φυσιολογική αγχώδης αντίδραση	90
10.5.3 Αγχώδης νόσος (γενικευμένη ανησυχία, κρίση πανικού και φόβου)	91
10.5.4 Θεραπεία της αγχώδους νόσου των καρκινοπαθών	91
11 Κοινωνικές συνιστώσες του καρκινικού πόνου	93
11.1 Θεραπευτική παρέμβαση	93
12 Πολιτισμικές συνιστώσες του καρκινικού πόνου	94
12.1 Θεραπευτική παρέμβαση	94
13 Συνιστώσες πνευματικής αναζήτησης των καρκινοπαθών	95
13.1 Θεραπευτική παρέμβαση	95

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ': ΑΝΑΚΟΥΦΙΣΗ ΑΛΛΩΝ ΣΥΝΟΔΩΝ ΣΥΜΠΤΩΜΑΤΩΝ ΤΟΥ ΚΑΡΚΙΝΟΥ

14 Συμπτώματα του γαστρεντερικού συστήματος	98
---	----

14.1	Ξηροστομία	98
14.2	Ναυτία και έμετος	98
14.3	Καχεξία, ανορεξία και δυσφαγία	101
14.4	Λύγγας	103
14.5	Δυσκοιλιότητα	103
14.6	Διάρροια	105
14.7	Ασκίτης	106
15	Συμπτώματα του αναπνευστικού συστήματος	107
15.1	Δύσπνοια	107
15.2	Βήχας	111
16	Νευροφυτικά συμπτώματα	113
16.1	Αϋπνία	113
16.2	Φόβος	114
16.3	Κατάθλιψη	114
16.4	Σύγχυση	115
17	Συμπτώματα του ουρολογικού συστήματος	116
17.1	Ακράτεια	116
17.2	Επίσχεση ούρων	116
17.3	Σύσπαση της ουροδόχου κύστης	117
17.4	Χρωματισμός ούρων	117
18	Δερματολογικά συμπτώματα	118
18.1	Κνησμός	118
18.2	Καρκινικό έλκος του δέρματος	118
18.3	Κατάκλιση	119
19	Υπόλοιπα συμπτώματα	120
19.1	Αίσθημα κόπωσης	120
19.2	Υπερασβεστιαμία	120

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Δ΄ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΚΑΡΚΙΝΙΚΟΥ ΠΟΝΟΥ ΤΩΝ ΠΑΙΔΙΩΝ

20	Ο καρκινικός πόνος στα παιδιά	123
20.1	Εισαγωγή στην αντιμετώπιση του καρκινικού πόνου των παιδιών	123
20.2.1	Εξέλιξη των οδών του πόνου και του αναλ- γητικού συστήματος στα παιδιά	124

20.2.2	Οι νευρομεταβιβαστές και νευρορρυθμιστές του πόνου	125
20.3	Αξιολόγηση του πόνου των παιδιών	125
20.3.1	Υποφέρει το παιδί από τον πόνο;	126
20.3.2	Τι είδους πόνο έχει το παιδί;	129
20.4	Αντιμετώπιση του παιδικού καρκινικού πόνου	130
20.4.1	Φάρμακα της πρώτης αναλγητικής κλίμακας	130
20.4.2	Φάρμακα της δεύτερης αναλγητικής κλίμακας	131
20.4.3	Φάρμακα της τρίτης αναλγητικής κλίμακας	132
20.4.3.1	Οδός χορήγησης των οπιοειδών στα παιδιά	133
20.4.3.2	Η δοσολογία της μορφίνης στα παιδιά	133
20.4.3.3	Η αντιμετώπιση των ανεπιθύμητων παρενεργειών	133
20.5	Τα επικουρικά αναλγητικά φάρμακα	134
20.6	Μη φαρμακευτική αντιμετώπιση του πόνου των καρκινοπαθών παιδιών	134

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ε΄ ΖΗΤΗΜΑΤΑ ΤΟΥ ΠΙΝΘΟΥΣ

21	Προσμένοντας το θάνατο και ανακουφίζοντας το πένθος	137
21.1	Ο φόβος του θανάτου	137
21.2	Η άρνηση	137
21.3	Ο θυμός	138
21.4	Οι ενοχές	139
22	Πρέπει ο ασθενής να ξέρει τι έχει;	140
23	Τι γίνεται όταν εξαντληθούν οι δυνατότητες της ιατρικής;	142
	ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	143